

Wyniki monitoringu modraszka telejusa *Phengaris (Maculinea) teleius*

modraszek telejus *Phengaris (Maculinea) teleius* (fot. A. Górnicki)

1. Sprawozdanie z monitoringu modraszka telejusa *Phengaris (Maculinea) teleius* w Polsce

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Kod, nazwa polska i nazwa łacińska

1059 modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius

2. Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek

Gatunek występuje w regionie biogeograficznym alpejskim i w regionie biogeograficznym kontynentalnym

3. Koordynatorzy główni: obecni i w poprzednich badaniach

2011: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

2014: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

2018: Małgorzata Makomaska-Juchiewicz

4. Koordynatorzy krajowi: obecni i w poprzednich badaniach

2011: Marcin Sielezniew

2014: Marcin Sielezniew

2018: Marcin Sielezniew

5. Współpracownicy: obecni i w poprzednich badaniach

2011: brak

2014: brak

2018: brak

6. Eksperti lokalni: obecni i w poprzednich badaniach

2011: Tomasz Blaik, Jan Dziekański, Mariusz Gwardjan, Marek Hołowiński, Dawid Marczak, Joanna Kajzer-Bonk, Adam Malkiewicz, Wiaczesław Michalczuk, Włodzimierz Nowakowski, Krzysztof Pałka, Łukasz Przybyłowicz, Marcin Sielezniew, Radosław Stelmaszczyk, Paweł Walkiewicz, Roman Zamorski

2014: Waldemar Bena, Tomasz Blaik, Łukasz Dawidowicz, Jan Dziekański, Mariusz Gwardjan, Marek Hołowiński, Joanna Kajzer-Bonk, Marcin Kadej, Konrad Kata, Bogdan Klejzerowicz, Adam Malkiewicz, Dawid Marczak, Wiaczesław Michalczuk, Mariusz Mleczak, Krzysztof Pałka, Aleksandra Pępkowska-Król, Łukasz Przybyłowicz, Roman Rąpała, Marcin Sielezniew, Adrian Smolis, Stefan Sobczak, Dariusz Tarnawski, Paweł Walkiewicz, Krzysztof Zajęc, Roman Zamorski

2018: Waldemar Bena, Tomasz Blaik, Krzysztof Deoniziak, Arkadiusz Dębała, Izabela Dziekańska, Jan Dziekański, Adam Górnicki, Mariusz Gwardjan, Joanna Kajzer-Bonk, Marcin Kadej, Konrad Kata, Bogdan Klejzerowicz, Tadeusz Kurzac, Adam Malkiewicz, Dawid Marczak, Wiaczesław Michalczuk, Mariusz Mleczak, Krzysztof Pałka, Aleksandra Pępkowska-Król, Łukasz Przybyłowicz, Roman Rąpała, Marcin Sielezniew, Adrian Smolis, Stefan Sobczak, Dariusz Tarnawski, Paweł Walkiewicz, Krzysztof Zajęc, Roman Zamorski.

7. Lata i miesiące obecnych i poprzednich badań z informacją, czy jeżeli były istotne różnice w porze badań oraz warunkach pogodowych pomiędzy kolejnymi powtórzeniami badań, to czy mogły one wpłynąć na różnice w wynikach badań:

2011: od końca czerwca do końca sierpnia

2014: od końca czerwca do końca sierpnia

2018: od końca czerwca do końca sierpnia

Wysokie temperatury i przyśpieszenie fenologiczne w 2018 r mogło nieznacznie wpłynąć na wyniki obserwacji, którym z drugiej strony sprzyjały warunki pogodowe.

8. Liczba stanowisk i obszarów Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań:

Tab. 1A. Liczba stanowisk przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius w Polsce, monitoring skończony

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba stanowisk gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u> monitorowanych w latach			Liczba usuniętych			Liczba dodanych			Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)			Uwagi
		ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	
2007-2012	2011	-	23	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2013-2014	2014	1	39	40	-	-	-	1	16	17	-	-	-	
2015-2018	2018	1	45	46	-	-	-	-	6	6	-	-	-	

Tab. 1B. Liczba obszarów Natura 2000 przypadająca na poszczególne etapy badań dla gatunku modraszek telejus *Phengaris (Maculinea) teleius* w Polsce, monitoring skończony

W latach (cykl)	Dokładnie w latach	Liczba obszarów Natura 2000 z gatunkiem <i>modraszek telejus</i> <i>Phengaris (Maculinea) teleius</i> monitorowanych w latach			Liczba usuniętych			Liczba dodanych			Liczba niemonitorowanych (i nieusuniętych)			Uwagi
		ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	ALP	CON	RAZEM	
2009-2012	2011	-	4	4								-	-	W 2011 roku monitorowane były jedynie stanowiska w regionie kontynentalnym. Podano liczbę obszarów, dla których sporządzono raporty roczne.
2013-2014	2014	1	23	24								-	-	Podano liczbę obszarów, na których znajdowały się stanowiska badane w roku 2014, dla których sporządzono raporty roczne.
2015-2018	2018	1	25	26								-	-	Podano liczbę obszarów, na których znajdowały się stanowiska badane w r. 2018, dla których sporządzono raporty roczne.

9. Informacja czy była zmieniana metodyka, w tym waloryzacja oraz kiedy i na czym polegała;

W pracach monitoringowych w roku 2018 (podobnie jak w roku 2014) zastosowano metodykę opisaną w przewodniku metodycznym GIOŚ. Metodyka ta różni się nieco od zastosowanej w pierwszym etapie prac monitoringowych w 2011 w zakresie przyjętych wskaźników stanu siedliska. W 2011 roku badano 3 wskaźniki siedliskowe: *baza pokarmowa, struktura roślinności i zarastanie przez drzewa i krzewy i/lub rośliny inwazyjne*. W metodyce opisanej w przewodniku zrezygnowano z określania tych wskaźników i wprowadzono 5 nowych: *dostępność mrówek gospodarzy, dostępność rośliny żywicielskiej, powierzchnia siedliska, zarastanie przez drzewa i krzewy oraz zarastanie ekspansywnymi bylinami*.

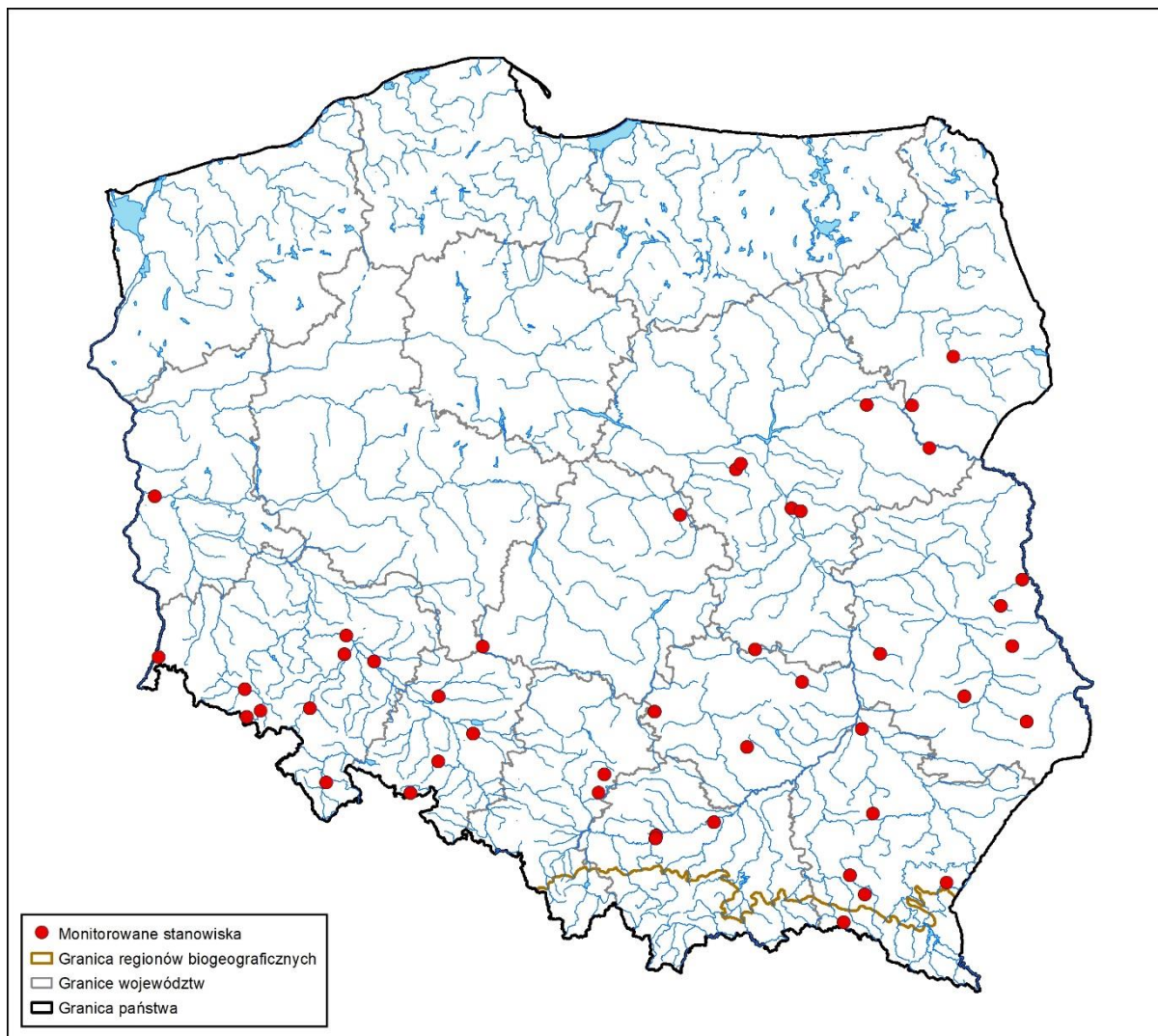
10. Informacja o ewentualnym wykorzystaniu wyników z innych projektów

Nie wykorzystywano

11. Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji, ocena właściwego rozmieszczenia

W 2018 roku prace przeprowadzono na 46 stanowiskach, w tym jednym znajdującym się w regionie biogeograficznym alpejskim, którego monitoring rozpoczęto w 2014 r. W stosunku do poprzedniego etapu monitoringu (2014) do sieci monitoringu dodano 6 nowych stanowisk, wszystkie w regionie kontynentalnym.

Na chwilę obecną sieć monitoringowych stanowisk reprezentuje dość dobrze krajowe zasoby gatunku. Jednak w przypadku odnalezienia stanowisk gatunku istotnych ze względu na położenie (np. z dala od dotychczasowo monitorowanych powierzchni) lub też wielkość warto rozważyć objęcie ich monitoringiem w miarę możliwości logistycznych.

Mapa rozmieszczenia stanowisk monitoringowych

2. Sprawozdanie z monitoringu modraszka telejusza *Phengaris (Maculinea) teleius* w regionie biogeograficznym alpejskim

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

Tab. 2. Oceny stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku modraszek telejus *Phengaris (Maculinea) teleius* – monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku modraszek telejus <i>Phengaris (Maculinea) teleius</i> na stanowiskach								Suma monitorowanych stanowisk	
		Liczba stanowisk z daną oceną:									
		FV		U1		U2		XX		poprzednio	teraz
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz		
		w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018
Populacja	indeks liczebności	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
	izolacja	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
	liczba obserwowanych osobników	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
	Parametr: Populacja	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1
Siedlisko gatunku	dostępność mrówek gospodarzy	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
	dostępność roślin żywicielskich	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1
	powierzchnia siedliska	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
	zarastanie ekspansywnymi bylinami	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1
	zarastanie przez drzewa i krzewy	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
	Siedlisko	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1
Perspektywy ochrony		-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)		-	-	-	-	1	1	-	-	1	1

Tab. 2.A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony, parametrów i wskaźników łącznie tylko na tych stanowiskach, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius - monitoring **skończony**

Nazwa wskaźnika/ parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u>									Suma stanowisk, na których powtarzano badania
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			zmiana z oceny XX	zmiana na ocenę XX	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie (z U2 na FV)	Razem poprawa	o 1 stopień	o 2 stopnie (z FV na U2)	Razem pogorszenie				
indeks liczebności	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
izolacja	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
liczba obserwowanych osobników	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Parametr: Populacja	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
dostępność mrówek gospodarzy	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
dostępność roślin żywicielskich	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1
powierzchnia siedliska	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
zarastanie ekspansywnymi bylinami	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
zarastanie przez drzewa i krzewy	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Parametr: Siedlisko Gatunku	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1
Perspektywy ochrony	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych	Na jedynym monitorowanym stanowisku średnie pokrycie rośliną żywicielską było bardzo niskie (<5%), co odpowiada ocenie U2. Poprzednio wskaźnik ten był charakteryzowany opisowo i oceniony na U1, a więc zmiana mogła mieć charakter pozorny.									

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym alpejskim na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

Liczba obserwowanych osobników

Wartość wskaźnika liczba obserwowanych osobników dla jedyne monitorowanego stanowiska wyniosła 10,6 osobnika/100m transektu i była prawie dwukrotnie wyższa w porównaniu z rokiem 2014, ale ocena nie uległa zmianie (U1).

Indeks liczebności

Wartość wskaźnika indeks liczebności na jedynym monitorowanym stanowisku wyniosła 20 os./100m i była prawie dwukrotnie wyższa w porównaniu z rokiem 2014, ale ocena nie uległa zmianie (U1).

Izolacja przestrzenna

Wartość wskaźnika izolacja dla jedyne monitorowanego stanowiska wyniosła 21 km (ocena U2). W 2014 roku została określona jako nieznana (XX).

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

Dostępność mrówek gospodarzy

Wskaźnik opcjonalny, nie badany w 2018 roku.

Dostępność roślin żywicielskich

Na jedynym monitorowanym stanowisku (Wilsznia) średnie pokrycie rośliną żywicielską było bardzo niskie (<5%), co odpowiada ocenie U2. Poprzednio wskaźnik ten był charakteryzowany opisowo i oceniony na U1, a więc zmiana mogła mieć charakter pozorny.

Powierzchnia siedliska

Powierzchnia jedyne monitorowanego stanowiska została oszacowana na nie więcej niż 1ha, co daje ocenę U1, tj taką samą jak w czasie poprzednich badań.

Zarastanie ekspansywnymi bylinami

Udział powierzchni jedyne monitorowanego stanowiska zarośniętej ekspansywnymi bylinami na jedynym monitorowanym stanowisku został określony na <25%, a więc podobnie jak w 2014 roku (ocena FV - bez zmian).

Zarastanie przez drzewa i krzewy

Udział powierzchni jedyne monitorowanego stanowiska zarośniętej mieści się w przedziale 25-50% podobnie jak w roku 2014 (ocena U1 - bez zmian).

3. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na stanowiskach

Jedynym stwierdzonym oddziaływaniem dla jedyne monitorowanego w regionie alpejskim stanowiska była Ewolucja biocenotyczna, sukcesja (K02), której wpływ był określony jako silny i negatywny, a więc tak samo jak w 2014 roku.

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na stanowiskach.

Jedynym przewidywanym dla jedyne monitorowanego w regionie alpejskim stanowiska była Ewolucja biocenotyczna, sukcesja (K02), której potencjalny wpływ był określony jako silny i negatywny, a więc tak samo jak w 2014 roku.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym alpejskim - na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na stanowiskach

Stan populacji został określony jako zły (U2) z uwagi na izolację podobnie jak w 2014 roku.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na stanowiskach

Stan siedliska został określony jako zły (U2) z uwagi na słabą bazę rośliny żywicielskiej.

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na stanowiskach

Perspektywy ochrony zostały ocenione nieco ogólnie lepiej niż stan populacji (U1) – bez zmian w porównaniu z rokiem 2014.

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Ogólny stan ochrony jest i pozostaje zły (U2).

Z uwagi na marginalne występowanie modraszka telejusa w regionie alpejskim stan gatunku należy ocenić jedynie na poziomie regionu kontynentalnego.

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKO

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym **alpejskim** dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius - monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa Stanowiska*	OCENY gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u> na poszczególnych stanowiskach**							
						Populacja		Siedlisko gatunku		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
						poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
						w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018
1.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie	5255	Wilsznia - MPN	U2	U2	U1	U2	U1	U1	U2	U2
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	-	-	-	-	-	-	-	-
					U1	-	-	1	-	1	1	-	-
					U2	1	1	-	1	-	-	1	1
					XX	-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						1	1	1	1	1	1	1	1
Uwagi: W roku 2014 monitorowano 1 stanowisko. W 2018 r. przebadano je powtórnie.													

Inne uwagi: brak

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius - monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ parametru	OCENA stanu gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u>								Suma obszarów Natura 2000		
		Liczba obszarów Natura 2000 z daną oceną:										
		FV		U1		U2		XX		poprzednio	teraz	
		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	Teraz			
w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018			
Populacja	indeks liczebności	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
	izolacja	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	
	liczba obserwowanych osobników	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	
	Parametr: Populacja	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	
Siedlisko gatunku	dostępność mrówek gospodarzy	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	
	dostępność roślin żywicielskich	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	
	powierzchnia siedliska	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	
	zarastanie ekspansywnymi bylinami	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	
	zarastanie przez drzewa i krzewy	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	
	Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1	
Perspektywy ochrony	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1		
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1		

Tab. 6A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **alpejskim** w różnych okresach badawczych dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius - monitoring **skończony**

Na jedynym, badanym w obszarze Natura 2000 stanowisku nie stwierdzono zmian w ocenach parametrów i w ocenie ogólnej stanu ochrony.

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

W regionie geograficznym alpejskim monitorowano jedno stanowisko zlokalizowane w obszarze Natura 2000 Ostoja Magurska można je uznać za reprezentatywne dla tego obszaru. Dlatego wszystkie omówienia wskaźników i parametrów stanu ochrony oraz oddziaływań i zagrożeń są dla obszaru identyczne, jak dla stanowiska.

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na *poszczególnych* obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **alpejskim** dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius - monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Liczba stanowisk w obszarze Natura 2000		Województwo ew. kraina geograficzna	OCENY gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u> na <i>poszczególnych</i> obszarach Natura 2000							
			poprzednio	teraz		Populacja		Siedlisko gatunku		Perspektywy ochrony		Stan ochrony (ocena ogólna)	
			w roku 2010-2011	w roku 2018		poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz	poprzednio	teraz
						w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018	w roku 2014	w roku 2018
1.	PLH180001	Ostoja Magurska	1	1	podkarpackie	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Suma obszarów z danymi ocenami					FV	-	-	-	-	-	-	-	-
					U1	1	1	1	1	1	1	1	1
					U2	-	-	-	-	-	-	-	-
					XX	-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM liczba ocenianych obszarów/ocen						1	1	1	1	1	1	1	1
Uwagi: brak													

Inne uwagi: Brak

3. Sprawozdanie z monitoringu modraszka telejusa Phengaris (Maculinea) teleius w regionie biogeograficznym kontynentalnym

II.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

Tab. 2. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na stanowiskach w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius – monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u> na stanowiskach												Suma monitorowanych stanowisk		
		Liczba stanowisk z daną oceną:														
		FV			U1			U2			XX			poprzednio		teraz
		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz				
		2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018
Populacja	indeks liczebności	6	8	6	8	9	13	6	17	20	3	5	6	23	39	45
	izolacja	10	18	24	13	20	18	-	1	3	-	-	-	23	39	45
	liczba obserwowanych osobników	7	8	9	9	12	10	7	17	26	-	2	-	23	39	45
	Parametr: Populacja	7	7	5	11	11	14	5	19	26	-	2	-	23	39	45
Siedlisko gatunku	baza pokarmowa	19	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	23	-	-
	dostępność mrówek gospodarzy	-	6	4	-	5	2	-	-	2	-	28	37	-	39	45
	dostępność roślin żywicielskich	-	24	22	-	13	18	-	2	5	-	-	-	-	39	45
	powierzchnia siedliska	-	34	40	-	3	1	-	2	4	-	-	-	-	39	45
	struktura roślinności	14	-	-	8	-	-	1	-	-	-	-	-	23	-	-
	zarastanie ekspansywnymi bylinami	-	28	23	-	9	17	-	2	5	-	-	-	-	39	45
	zarastanie przez drzewa i krzewy	-	30	32	-	9	12	-	-	-	-	-	1	-	39	45
	zarastanie przez drzewa i krzewy i/lub rośliny inwazyjne	10	-	-	12	-	-	1	-	-	-	-	-	23	-	-
Parametr: Siedlisko gatunku	6	19	14	15	17	21	2	3	10	-	-	-	23	39	45	
Perspektywy ochrony	7	14	12	11	20	24	5	5	8	-	-	1	23	39	45	
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	6	4	1	10	14	17	7	19	27	-	2	-	23	39	45	

Uwaga: Zgodnie z przewodnikiem metodycznym, o ocenie parametrów populacja i siedlisko decyduje suma punktów za oceny wskaźników (FV-2p, U1-1p, U2-0p). Przykładowo: ocena FV dla parametru populacja wymaga 3-4 p (co oznacza, że jeden ze wskaźników może być oceniony na U1).

Tab. 2.A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony, parametrów i wskaźników łącznie tylko na tych stanowiskach, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius - monitoring skończony

Nazwa wskaźnika/ parametru/ Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u>									Suma stanowisk, na których powtarzano badania
	Liczba stanowisk z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			zmiana z oceny XX	zmiana na ocenę XX	brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie (z U2 na FV)	Razem poprawa	o 1 stopień	o 2 stopnie (z FV na U2)	Razem pogorszenie				
indeks liczebności	2	1	3	10	1	11	1	2	22	39
izolacja	6	-	6	-	-	-	-	-	33	39
liczba obserwowanych osobników	4	-	4	10	1	11	2	-	22	39
Parametr: Populacja	3	1	4	11	-	11	2	-	22	39
dostępność mrówek gospodarzy	2	-	2	2	1	3	1	4	29	39
dostępność roślin żywicielskich	2	-	2	8	1	9	-	-	28	39
powierzchnia siedliska	1	1	2	1	1	2	-	-	35	39
zarastanie ekspansywnymi bylinami	-	-	-	6	1	7	-	1	31	39
zarastanie przez drzewa i krzewy	-	-	-	1	-	1	-	1	37	39
Parametr: Siedlisko gatunku	2	-	2	12	1	13	-	-	25	39
Perspektywy ochrony	3	-	3	9	-	9	-	-	27	39
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	3	-	3	11	-	11	2	-	23	39
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych										

PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE STANOWISK

II.A.1 Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym na stanowiskach

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na stanowiskach

Liczba obserwowanych osobników

Gatunek w postaci dorosłej obserwowano na wszystkich stanowiskach za wyjątkiem dwóch. W przypadku Skarżyska Kościelnego doszło do zniszczenia siedliska gatunku, a w przypadku Jarnołówka przyczyny braku obserwacji nie są jasne. Wśród 43 stanowisk, na których gatunek był obecny wartość wskaźnika wahała się od 0,1 (Jarkowice) do 46 osobników/100m (Rudka). Załedwie dziewięć stanowisk (20%) otrzymało ocenę FV, 10 (22,2%) – U1, a aż 26 z 45 (57,8%) – U2. W porównaniu z rokiem 2014 r. na 11 z 39 stanowisk powtórnie monitorowanych (28,2%) odnotowano spadki oceny wskaźnika: z FV na U1 (Międzyzlesie, Treblinka, Zaleszany), z U1 na U2 (Bolesławiec, Kraków II, Lipie, Opoczka, Skarżysko Kościelne, Trzcisko, Trzebyczka), z FV na U2 (Truskaw). Poprawę odnotowano w przypadku czterech stanowisk (10,3%) tj. Komaszycy i Wieszczyzna (z U2 na U1) oraz Widacz i Władysławin (z U1 na FV). W przypadku 22 stanowisk (56,4%) zmian nie odnotowano.

Indeks liczebności

W przypadku stanowisk, na których gatunek obserwowano, wartość wskaźnika indeks liczebności wynosiła od 0,4 (Drwinia) do 99,5 osobników/100m transektu (Rudka). Załedwie sześć stanowisk (13,3%) otrzymało ocenę FV, 13 (28,9%) – U1, a 20 z 45 (44,4%) – U2. W przypadku sześciu stanowisk (13,3%) ocena była nieznaną (XX). W porównaniu z rokiem 2014 na 11 z 39 stanowisk powtórnie monitorowanych (28,2%) odnotowano spadki oceny wskaźnika z FV na U1 (Międzyzlesie, Ostrowiec, Pikulawka, Polana Strążyska, Treblinka), z U1 na U2 (Bolesławiec, Kraków II, Lipie, Skarżysko Kościelne, Trzebyczka) lub z FV na U2 Truskaw). Natomiast tylko na trzech stanowiskach (7,7%) nastąpiła poprawa oceny (Antonówka, Komaszycy, Władysławin), w tym na jednym o dwa stopnie (Antonówka). W przypadku dwóch stanowisk (Chrzęstowice, Kuźnica Katowska) ocena była nieznaną – XX (poprzednio FV). W przypadku jednego stanowiska (Opoczka) ocena została zmieniona na U2 z XX. W przypadku 22 stanowisk (56,4%) zmian nie odnotowano.

Izolacja przestrzenna

Wartość wskaźnika izolacja była bardzo zróżnicowana i wahała się do kilkudziesięciu metrów do ponad 50 km w przypadku stanowiska Suraz. Większość stanowisk tj. 24 z 45 (53,3%) była nieizolowana (FV), a 18 stanowisk (40%) otrzymało ocenę U1, a tylko trzy (6,7%) - U2. W przypadku sześciu z 39 stanowisk (15,4%) odnotowano

poprawę oceny tego stanowiska o jeden stopień (Jarnołtówek, Torfowisko Sobowice, Trzebyczka, Wrocław Ratyń, Włodawka), co było głównie efektem poprawy stanu wiedzy odnośnie lokalnego rozmieszczenia gatunku. Zmian oceny nie odnotowano w przypadku aż 33 stanowisk (84,6%).

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na stanowiskach

Dostępność mrówek gospodarzy

Wskaźnik opcjonalny. W 2018 r. zbadany tylko na 8 z 45 monitorowanych stanowisk. Na 4 stanowiskach dostępność mrówek oceniono jako właściwą, na dwóch jako niezadawalającą i również na dwóch jako złą.

Dostępność roślin żywicielskich

Średnie pokrycie rośliną żywicielską było bardzo zróżnicowane i wahało się od <5% (Podbiel, Torfowisko Sobowice, Skarżysko Kościelna, Trzebyczka) do ok. 60-70% (Rudka). W przypadku 22 z 45 stanowisk baza pokarmowa została oceniona jako dobra (FV), 18 (40%) - niezadawalająca (U1), a tylko pięciu (11,1%) - zła U2. W przypadku większości, tj. 28 z 39 stanowisk monitorowanych powtórnie (71,8%) zmian nie odnotowano. W przypadku dziewięciu stanowisk (23,1%) doszło do pogorszenia zasobności siedliska w rośliny żywicielskie z FV na U1 (Chrzastowice, Osiek Łużycki, Prężyce, Wrocław Opatowice, Wrocław Ratyń), z U1 na U2 (Skarżysko Kościelne, Trzebyczka, Wilsznia) lub z FV na U2 (Widacz). W dwóch przypadkach (5,1%) doszło do poprawy oceny bazy pokarmowej z U1 na FV (Międzyzlesie i Opoczka).

Powierzchnia siedliska

Powierzchnia monitorowanych stanowisk była również bardzo zróżnicowana i mieściła się w przedziale od 0,21 ha (Trzebyczka) do 300 ha (Ostrówiec). W przypadku Skarżyska Kościelnego oszacowanie nie było możliwe ze względu na zniszczenie siedliska. W zdecydowanej większości przypadków (40 z 45; 88,9%) oceniono ją jako właściwą FV, w przypadku jednego stanowiska (2,2%) - niezadawalającą U1, a czterech (8,9%) - złą U2 (XX). Poprawę oceny odnotowano w przypadku dwóch z 39 stanowisk (5,1%), tj. Wieszczyzny i Torfowiska Sobowice. Nie była to jednak zmiana rzeczywista, ale wynikała z innego podejścia do określenia granic potencjalnego siedliska (zasięg rośliny żywicielskiej zamiast wyłącznie fragmentu siedliska, w którym prowadzono monitoring). W przypadku jednego stanowiska (Skarżysko Kościelne) doszło do całkowitego zniszczenia siedliska (pogorszenie oceny z U1 na U2), a w przypadku innego (Widacz) większa część powierzchni została zaorana w celu wysiania kukurydzy (zmiana oceny z FV na U2). W przypadku 35 z 39 stanowisk (89,7%) zmian w ocenie powierzchni nie odnotowano.

Zarastanie ekspansywnymi bylinami

Udział powierzchni stanowiska zarośniętej ekspansywnymi bylinami (takimi jak trzcina, pokrzywa, nawłocie) wahał się od 0 do ok. 70% (Kuźnia Katowska). W przypadku ok. połowy stanowisk (23 z 45; 51,1%) wskaźnik ten uzyskał ocenę FV, 17 (37,8%) - U1, a trzech (6,7%) - U2 (Kuźnia Katowska, Wrocław - Ratyń, Torfowisko Sobowice). W jednym przypadku wskaźnik ten nie był oceniany ze względu na zniszczenie stanowiska (Skarżysko Kościelne). W przypadku większości powtórnie monitorowanych stanowisk (31 z 39; 79,5%) nie odnotowano zmian jeśli chodzi o ocenę tego wskaźnika w porównaniu z rokiem 2014. Na siedmiu stanowiskach (17,9%) nastąpiła pogorszenie z FV na U1 (Opoczka, Osiek Łużycki, Trzebyczka, Wieszczyzna, Wrocław - Opatowice), z U1 na U2 (Kraków I) lub z FV na U2 (Wrocław - Ratyń). W przypadku jednego stanowiska (Skarżysko Kościelne) wskaźnika nie oceniano - zmiana oceny na XX w związku ze zniszczeniem siedliska

Zarastanie przez drzewa i krzewy

Stopień zarośnięcia powierzchni stanowisk przez drzewa i krzewy wahał się od 0% do ok. 50% (Borzykowa). Dla zdecydowanej większości stanowisk (32 z 45; 71,1%) stwierdzono bardzo niski udział powierzchni zarośniętej (ocena FV), w przypadku 12 stanowisk (26,7%) ocena była niezadawalająca (U1), a żadnego zła (U2). Pogorszenie odnotowano tylko w przypadku stanowiska Wrocław Opatowice (z FV na U1). W przypadku jednego stanowiska (Skarżysko Kościelne) wskaźnika nie oceniano - zmiana oceny na XX w związku ze zniszczeniem siedliska. Na pozostałych stanowiskach (94,9%) zmian nie odnotowano.

3. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na stanowiskach

Wskazano aż 25 różnych kodów oddziaływań, ale wiele z nich dotyczyło pojedynczych stanowisk. Największą grupę oddziaływań (wymienionych w przypadku 31 z 45 stanowisk) stanowiły te związane z użytkowaniem kośnym łąk, będących siedliskiem modraszka telejusa (A03, A03.01, A03.02, A03.03), o zróżnicowanym natężeniu. W większość przypadków był to wpływ negatywny, a wyłącznie negatywny w przypadku A03.01 (intensywne koszenie lub intensyfikacja). Koszenie może powodować bezpośrednią śmiertelność gąsienic i/albo redukcję dostępu do bazy roślin żywicielskich/nektarodajnych. Z kolei nieintensywne koszenie (A03.02) miało mieć według ekspertów wpływ w większości pozytywny. W przypadku 11 stanowisk wskazywano na zachodzące procesy sukcesji (K02, K02.01), czyli postępujące zarastanie siedlisk przez drzewa i krzewy oraz ekspansję bylin, w tym nierodzimych gatunków zaborczych wskazywanych w przypadku sześciu stanowisk. Miało to niewątpliwie związek z oddziaływaniem A03.03 (zaniechanie/brak koszenia) wymienianym w przypadku 13 stanowisk. Natężenie tych procesów w 10 przypadkach określono jako słabe, co wynika z tego, że jest to często proces stopniowy w odróżnieniu od użytkowania, którego efekt może być natychmiastowy. Zaniechanie koszenia (wymieniane w przypadku ośmiu stanowisk) jest w perspektywie długoterminowej zawsze oddziaływaniem negatywnym, choć w krótkim terminie może przynieść znaczącą poprawę, szczególnie w przypadku powierzchni wcześniej intensywniej użytkowanych. W porównaniu z 2014 rokiem struktura oddziaływań nie uległa istotnym zmianom, choć oddziaływania związane z intensyfikacją użytkowania lub też sukcesją wydają się nieco przybierać na sile.

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na stanowiskach.

W przypadku oddziaływań najczęściej wymienianym zagrożeniem okazała się ewolucja biocenotyczna - zarastanie siedlisk (K02, K02.01) oraz zaniechanie/brak koszenia (A03.03) po 13 przypadków). Druga grupa zagrożeń dotyczyła ewentualnej zmiany sposobu użytkowania terenu, intensyfikacji koszenia /wypasu, koszenia w nieodpowiednim czasie, czy pozostawianie nieskoszonego siana na powierzchni (A02, A03, A03.01, A04). A04.01.01, A04.03). W poprzednim etapie prac najistotniejsze zagrożenia pokrywały się z podawanymi obecnie (zarastanie siedlisk na skutek braku użytkowania lub nieodpowiednie użytkowanie). Skala zagrożeń obiema grupami czynników wydaje się przybierać na sile.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym - na stanowiskach

5. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na stanowiskach

Stan populacji w przypadku większości stanowisk tj. 26 z 45 (57,8%) został oceniony jako zły U2, 14 (35,9%) - średni U1 i tylko 5 (11,1%) - dobry FV (Antonówka, Borzykowa, Rudka, Widacz, Władysławin). Zły stan populacji wiązał się przede wszystkim z niskimi liczebnościami gatunku. W przypadku 11 z 30 stanowisk monitorowanych powtórnie (28,2%) nastąpiło pogorszenie stanu populacji z porównaniu z rokiem 2014 r. z U1 na U2 (Bolesławiec, Kraków II, Mrowle Łąki, Opoczka, Skarżysko Kościelne, Trzebyczka) lub z FV na U1 (Międzylesie, Pikulawka, Polana strążyńska, Treblinka, Truskaw), Poprawę odnotowano zaledwie w przypadku czterech stanowisk (10,3%) z U2 na FV (Antonówka), z U2 na U1 (Komaszyce) oraz z U1 na FV (Widacz, Władysławin). W przypadku większości stanowisk tj. 22 z 39 (56,4%) zmian nie odnotowano.

6. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na stanowiskach

Stan siedlisk w przypadku prawie połowy stanowisk tj. 21 z 45 (46,7%) został oceniony jako niezadowolający U1. Ocenę właściwą FV otrzymało 14 stanowisk (31,1%), a 10 (22,2%) - złą U2. Słabiej ocenianymi wskaźnikami jakości siedliska była dostępność roślin żywicielskich oraz zarastanie ekspansywnymi bylinami. Tylko w przypadku dwóch z 39 stanowisk monitorowanych powtórnie (5,1%) nastąpiła poprawa oceny - z U1 na FV (Międzylesie, Ostrówiec), zaś w przypadku aż 13 stanowisk pogorszenie o jeden stopień (12 stanowisk) lub o dwa (Wrocław Ratyń). W przypadku większości stanowisk (64,1%) zmian nie odnotowano.

7. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na stanowiskach

Perspektywy ochrony zostały ocenione ogólnie nieco lepiej niż stan populacji. W przypadku 24 stanowisk (53,3%) uznano je za niezadowolające U1, 14 (31,1%) - dobre FV, a 10 (22,2%) - złe U2. Oceny niezadowolające i złe wynikały głównie z obserwowanych zmian sukcesyjnych, nieodpowiedniego użytkowania lub też zniszczenia siedliska. Tylko w przypadku trzech z 39 stanowisk monitorowanych powtórnie (7,7%) nastąpiła poprawa oceny z porównaniu z rokiem 2014 r. z tj. z U1 na FV (Torfowisko Sobowice - plany wprowadzeni ochrony czynnej; Władysławin - zwiększenie liczebności gatunku i brak istotnych zagrożeń) lub z U2 na U1 (Komaszyce - zwiększenie liczebności gatunku). Pogorszenie oceny z FV na U1 (Jarnołówki, Lipie, Osieck Łużycki, Prężyce, Trzcińsko, Wrocław-Ratyń) lub z U1 na U2 (Chrzelice, Trzebyczka, Widach) miało miejsce ogółem w przypadku dziewięciu stanowisk (23,1%). Największą grupę tj. 27 z 39 (69,2%) stanowiły stanowiska, dla których zmian pespektyw nie odnotowano

8. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na stanowiskach

Tylko w przypadku jednego stanowiska spośród 45 monitorowanych (2,2%) tj. Władysławina stan ochrony gatunku oceniono jako właściwy FV. W przypadku 17 (37,8%), był on niezadowolający U1, a 27 (60%) - zły U2, co było głównie konsekwencją złego stanu populacji. Tylko w przypadku trzech z 39 stanowisk monitorowanych powtórnie (7,7%) nastąpiła poprawa oceny z porównaniu z rokiem 2014 r. Były to: Antonówka, Komaszyce i Władysławin. W 11 przypadkach (28,2%) odnotowano pogorszenie oceny (zawsze o jeden stopień): Bolesławiec, Kraków II, Lipie, Mrowle Łąki, Opoczka, Skarżysko Kościelne, (z U1 na U2) Pikulawka, Polana strążyńska, Treblinka, Truskaw, Trzebyczka, Widacz (z FV na U1). Największą grupę tj. 23 z 39 (59%) stanowiły stanowiska, dla których zmian ogólnej oceny stanu ochrony nie odnotowano

W świetle wyników monitoringu stan gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym należałoby ocenić jako niezadowolający. Modraszek telejus wciąż występuje na licznych stanowiskach w Polsce, choć nierzadko pojawia się w niezbyt dużych zagęszczeniach, co przekłada się na nisko ocenę. Trzeba pamiętać, że waloryzacja ma charakter prowizoryczny i niekoniecznie musi ona odpowiadać rzeczywistemu statusowi, szczególnie, że niektóre stanowiska z racji naturalnych uwarunkowań charakteryzują się niskimi liczebnościami gatunku.

II.B. POZOSTAŁE TABELI NA POZIOMIE STANOWISKO

Tab. 3. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych stanowiskach w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius - monitoring **skończony**

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	OCENY gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u> na poszczególnych stanowiskach*											
						Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w
						W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018
1.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4430	Antoniówka	FV	U2	FV	FV	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U2	U1
2.			łódzkie	5171	Bolesławiec	-	U1	U2	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U2
3.	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie	4455	Borzykowa	FV	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
4.			lubuskie	5412	Chlebowo	-	U2	U2	-	U1	U1	-	FV	FV	-	U2	U2
5.	PLH160010	łąki w okolicach Chrzęstowic	opolskie	5320	Chrzęstowice	-	U2	U2	-	FV	U1	-	U1	U1	-	U2	U2
6.			opolskie	5357	Chrzelice	-	U2	U2	-	FV	FV	-	U1	U2	-	U2	U2
7.	PLH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie	11086	Drohiczyn - Ruska Strona	-	-	U1	-	-	U1	-	-	FV	-	-	U1
8.			małopolskie	4475	Drwinia	U2	U2	U2	U1	FV	FV	U2	U1	U1	U2	U2	U2
9.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie	5905	Jarkowice	-	U2	U2	-	U1	U1	--	U1	U1	-	U2	U2
10.	PLH160010	łąki w okolicach Chrzęstowic	opolskie	4270	Jarnołtówek	FV	XX	U2	U1	FV	FV	FV	FV	U1	U1	XX	U2
11.			dolnośląskie	11158	Kamienna Góra	-	-	U1	-	-	U1	-	-	U1	-	-	U1
12.	PLH060063	Komaszyce	lubelskie	4469	Komaszyce	U1	U2	U1	U2	U1	U1	U2	U2	U1	U2	U2	U1
13.	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie	11110	Kopystanka	-	-	U1	-	-	FV	-	-	FV	-	-	U1
14.			podlaskie	11096	Kosiorki za Ciechanowcem	-	-	U1	-	-	U1	-	-	XX	-	-	U1
15.	PLH120065	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	małopolskie	3482	Kraków I (łąka 43)	U2	U2	U2	U1	U1	U2	U1	U1	U1	U2	U2	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2015-2018

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	OCENY gatunku <i>modraszek telejeus Phengaris (Maculinea) teleius</i> na poszczególnych stanowiskach*											
						Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w
						W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018
16.	PLH120065	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	małopolskie	3481	Kraków II (łąka 71)	FV	U1	U2	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U2
17.	PLH160012	Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą	opolskie	5323	Kuźnica Katowska	-	U2	U2	-	U2	U2	-	U1	U2	-	U2	U2
18.	PLH180043	Mrowle łąki	podkarpackie	5176	Lipie	-	U1	U2	-	U1	U1	-	FV	U1	-	U1	U2
19.			świętokrzyskie	4454	Międzylesie	FV	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
20.	PLH020094	Modraszki koło Opoczki	dolnośląskie	5786	Opoczka	-	U1	U2	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U1	U2
21.	PLH020066	Przełomowa Dolina Nysy łużyckiej	dolnośląskie	5488	Osiek łużycki	-	XX	U2	-	FV	U1	-	FV	U1	-	XX	U2
22.	PLH140050	Łąki Ostrówieckie	mazowieckie	4404	Ostrówiec	U1	U1	U1	FV	U1	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
23.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie	4470	Pikulawka	U1	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1
24.			dolnośląskie	5300	Piotrowice	-	U2	U2	-	U1	U1	-	U1	U1	-	U2	U2
25.	PLH140001	Ostoja Bagno Całowanie	mazowieckie	4406	Podbiel	FV	U2	U2	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2
26.	PLH100028	Polany Puszczy Bolimowskiej	łódzkie	5158	Polana Strożyska k. Skierniewic	-	FV	U1	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	U1
27.	PLH020036	Dolina Widawy	dolnośląskie	5190	Prężyce	-	U2	U2	-	FV	U1	-	FV	U1	-	U2	U2
28.	PLH260039	Wzgórza Kunowskie	świętokrzyskie	5366	Rudka	-	FV	FV	-	FV	FV	-	U1	U1	-	U1	U1
29.			świętokrzyskie	5382	Skarżysko Kościelne	-	U1	U2	-	U1	U2	-	U2	U2	-	U1	U2
30.	PLH240043	Łąki w Sławkowie	śląskie	11148	Sławków	-	-	U1	-	-	U1	-	-	U1	-	-	U1
31.	PLH200010	Ostoja w Dolinie Górnej Narwi	podlaskie	11109	Suraż	-	-	U2	-	-	U2	-	-	U1	-	-	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2015-2018

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Województwo kraina geograficzna	Id stanowiska	Nazwa stanowiska	OCENY gatunku <i>modraszek telejeus Phengaris (Maculinea) telejeus</i> na poszczególnych stanowiskach*											
						Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
						poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w	poprzednio	teraz	w
						W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018	W roku 2011	w roku 2014	w roku 2018
32.	PLH060024	Torfowisko Sobowice	lubelskie	4411	Torfowisko Sobowice	U1	U2	U2	U1	U2	U2	U1	U1	FV	U1	U2	U2
33.			mazowieckie	5408	Treblinka	-	FV	U1	-	FV	FV	-	FV	FV	-	FV	U1
34.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie	5334	Truskaw	U1	FV	U1	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1
35.			dolnośląskie	5324	Trzczańskie	-	U2	U2	-	FV	U1	-	FV	U1	-	U2	U2
36.			śląskie	4434	Trzebyczka	FV	U1	U2	U1	U1	U2	U1	U1	U2	U1	U1	U2
37.	PLH180030	Wisłok Środkowy z Dopływami	podkarpackie	4083	Ustrobnia Bratkówka	U1	U1	U1	U1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	U1
38.			podkarpackie	4084	Widacz	U2	U1	FV	U1	U1	U2	FV	U1	U2	FV	U1	U2
39.	PLH160007	Góry Opawskie	opolskie	4274	Wieszczyzna	U1	U2	U2	U1	U1	U1	U1	U2	U2	U1	U2	U2
40.	PLH060040	Dolina Łętowni	lubelskie	4431	Władysławin	U1	U1	FV	U1	FV	FV	U1	U1	FV	U1	U1	FV
41.			lubelskie	4447	Włodawka	U1	U2	U2	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV	U2	U2
42.			mazowieckie	4349	Wólka	U2	U2	U2	U1	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2
43.			dolnośląskie	4437	Wrocław - Opatowice	U1	U2	U2	U1	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U2	U2
44.	PLH020103	Łęgi nad Bystrzycą	dolnośląskie	3886	Wrocław - Ratyń	U2	U2	U2	FV	FV	U2	U2	FV	U1	U2	U2	U2
45.	PLH180020	Dolina Dolnego Sanu	podkarpackie	4468	Zaleszany	U1	U1	U1	U2	FV	FV	FV	FV	FV	U2	U1	U1
Suma poszczególnych ocen stanowisk					FV	7	7	5	6	18	14	7	14	12	6	14	12
					U1	11	11	14	15	18	21	11	20	24	10	20	24
					U2	5	19	26	2	3	10	5	5	8	7	5	8
					XX	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
RAZEM liczba ocenianych stanowisk/ ocen						23	39	45	23	39	45	23	39	45	23	39	45

Uwagi: W 2018 r. włączono do sieci monitoringu 6 nowych stanowisk w porównaniu z poprzednim sezonem badań.

* Brak oceny oznacza, że stanowisko nie było badane w danym sezonie monitoringowym

Wyróżnienie różnic w ocenach: Kolorem zielonym wyróżniono zmianę oceny z niższej na wyższą, kolorem pomarańczowym – z wyższej na niższą, a szarym zmianę na stan nieznany (są to zmiany dotyczące dwóch ostatnich etapów prac). Kolorem niebieskim zaznaczono oceny bez zmian we wszystkich trzech etapach prac.

Inne uwagi: Brak

III.A. PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 6. Oceny: stanu ochrony, jego parametrów i wskaźników łącznie na obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius - monitoring **skończony**

Nazwa parametru/ Stan ochrony	Nazwa wskaźnika/ Nazwa parametru	OCENA stanu gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u> w obszarach Natura 2000												Suma monitorowanych obszarów Natura 2000		
		Liczba obszarów Natura 2000 z daną oceną:														
		FV			U1			U2			XX			poprzednio		teraz
		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz		poprzednio	teraz				
		2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018
Populacja	indeks liczebności	1	5	4	1	2	5	1	6	5	1	10	13	4	23	27
	izolacja	1	8	9	3	8	8	-	1	1	-	6	9	4	23	27
	liczba obserwowanych osobników	1	5	4	1	4	4	1	8	9	1	6	10	4	23	27
	Parametr: Populacja	1	6	5	2	5	5	-	6	8	1	6	9	4	23	27
Siedlisko gatunku	baza pokarmowa	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
	dostępność mrówek gospodarzy	-	3	-	-	2	2	-	-	-	-	18	25	-	23	27
	dostępność roślin żywicielskich	-	11	8	-	5	6	-	2	3	-	5	10	-	23	27
	powierzchnia siedliska	-	16	15	-	-	2	-	1	1	-	6	9	-	23	27
	struktura roślinności	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
	zarastanie ekspansywnymi bylinami	-	9	8	-	7	7	-	1	2	-	6	10	-	23	27
	zarastanie przez drzewa i krzewy	-	9	11	-	8	5	-	-	-	-	6	11	-	23	27
	zarastanie przez drzewa i krzewy i/lub rośliny inwazyjne	2	--	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
Parametr: Siedlisko gatunku	3	8	6	1	9	10	-	1	3	-	5	8	4	23	27	
Perspektywy ochrony	1	7	6	2	9	10	-	2	3	1	5	8	4	23	27	
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	1	3	2	2	7	7	-	7	10	1	6	8	4	23	27	

Tab. 6A. Podsumowanie zmian ocen stanu ochrony i parametrów na obszarach Natura 2000, na których powtarzano badania, w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** w różnych okresach badawczych dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius - monitoring **skończony**

Nazwa parametru /Stan ochrony	ZMIANY OCEN gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u>									Suma obszarów Natura 2000, których monitoring powtarzano
	Liczba obszarów Natura 2000 z daną zmianą, w tym rzeczywistą									
	poprawa			pogorszenie			Zmiana z oceny XX	Zmiana na ocenę XX	Brak zmian	
	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem	o 1 stopień	o 2 stopnie	Razem				
Parametr: Populacja	1	-	1	3	1	4	1	4	13	23
Parametr: Siedlisko gatunku	-	-	-	2	-	2	1	4	16	23
Perspektywy ochrony	2	-	2	4	-	4	1	4	12	23
STAN OCHRONY (Ocena ogólna)	1	-	1	3	1	4	2	4	12	23
UWAGI: np. podanie informacji o zmianach pozornych										

OMÓWIENIE I PODSUMOWANIE WYNIKÓW NA POZIOMIE OBSZARÓW NATURA 2000

Stanowiska monitorowane w 2018 r. były zlokalizowane na terenie 27 obszarów Natura2000. Liczba stanowisk w poszczególnych obszarach wynosiła jedno za wyjątkiem dwóch obszarów (Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy, łąki w okolicach Chrzęstowic), w których monitorowano po dwa stanowiska.

III.A.1. Wskaźniki stanu ochrony, aktualne oddziaływania i przewidywane zagrożenia w regionie biogeograficznym kontynentalnym

1. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników populacji na obszarach

Indeks liczebności

Wskaźnik ten w przypadku czterech z 27 obszarów (14,8%) został oceniony na FV, pięciu (18,5%) – U1, pięciu (18,5%) – U2, a 13 (48,1%) – XX. W porównaniu z rokiem 2014 nastąpiło pogorszenie oceny w przypadku jednego obszaru z FV na U2 (Dolina Widawy). Poprawa nastąpiła w przypadku jednego obszaru z U2 na U1 (Komaszyce). Ponadto miały miejsce zmiany oceny z XX na U2 (Góry Opawskie, Modraszki koło Opoczki), z FV na XX (Wzgórza Kunowskie) oraz z U2 na XX (Karkonosze, łąki w okolicach Chrzęstowic, łąki w okolicach Karłowic, łąki nad Bystrzycą).

Izolacja przestrzenna

Wskaźnik ten w przypadku dziewięciu z 27 obszarów (33,3%) został oceniony na FV, ośmiu (29,6%) – U1, jednego (3,7%) – U2, a dziewięciu (33,3%) – XX. W porównaniu z rokiem 2014 nastąpiło pogorszenie oceny w przypadku jednego obszaru FV na U1 (Modraszki koło Opoczki). Poprawa nastąpiła w przypadku jednego obszaru z U1 na FV (Torfowisko Sobowice). Ponadto miały miejsce zmiany oceny z XX na FV (Góry Opawskie), z XX na U1 (łąki w okolicach Chrzęstowic), z U1 na XX (łąki nad Bystrzycą, Wzgórza Kunowskie), z FV na XX (Przełomowa Dolina Nysy).

Liczba obserwowanych osobników

Wskaźnik ten w przypadku czterech z 27 obszarów (14,8%) został oceniony na FV, czterech (14,8%) – U1, dziewięciu (33,3%) – U2, a 10 (37%) – XX. W porównaniu z rokiem 2014 nastąpiło pogorszenie w przypadku trzech obszarów z FV na U2 (Dolina Widawy) oraz z U1 na U2 (Modraszki koło Opoczki, Mrowle łąki). Poprawa nastąpiła w przypadku jednego obszaru z U2 na U1 (Komaszyce). Ponadto miały miejsce zmiany oceny z XX na U2 (Góry Opawskie), z FV na XX (Wzgórza Kunowskie) oraz z U2 na XX (Przełomowa Dolina Nysy).

2. Stan i zmiany w czasie poszczególnych wskaźników siedliska gatunku na obszarach

Dostępność mrówek gospodarzy

Wskaźnik opcjonalny, oceniony w 2018 roku jedynie na dwóch obszarach jako niezadowolający.

Dostępność roślin żywicielskich

Wskaźnik ten w przypadku ośmiu z 27 obszarów (29,6%) został oceniony na FV, sześciu (22,1%) – U1, trzech (11,1%) – U2, a 10 (37%) – XX. W porównaniu z rokiem 2014 nastąpiło pogorszenie oceny w przypadku dwóch obszarów z FV na U1 (Dębicko-Tyniecki obszar łąkowy) oraz z U1 na U2 (łąki w okolicach Karłowic). Ponadto miały miejsce zmiany oceny z FV na XX (łągi nad Bystrzycą, Przełomowa Dolina Nysy, Wzgórza Kunowskie). z U1 na XX (Karkonosze, łąki w okolicach Chrzastowic).

Powierzchnia siedliska

Wskaźnik ten w przypadku 15 z 27 obszarów (55,6%) został oceniony na FV, dwóch (11,1%) – U1, jednego (3,7%) – U2, a dziewięciu (33,3%) – XX. W porównaniu z rokiem 2014 nastąpiło pogorszenie oceny w przypadku jednego obszaru FV na U1 (łąki w okolicach Karłowic). Poprawa nastąpiła w przypadku jednego obszaru z U2 na FV (Torfowisko Sobowice). Ponadto miały miejsce zmiany oceny z XX na U1 (Góry Opawskie), z FV na XX (łąki w okolicach Chrzastowic, łągi nad Bystrzycą, Przełomowa Dolina Nysy, Wzgórza Kunowskie).

Zarastanie ekspansywnymi bylinami

Wskaźnik ten w przypadku ośmiu z 27 obszarów (29,6%) został oceniony na FV, siedmiu (25,9%) – U1, dwóch (7,4%) – U2, a 10 (37%) – XX. W porównaniu z rokiem 2014 nastąpiło pogorszenie oceny w przypadku dwóch obszarów z FV na U1 (Modraczki koło Opoczki) oraz z U1 na U2 (łąki w okolicach Karłowic). Ponadto miały miejsce zmiany oceny z XX na FV (Góry Opawskie), z FV na XX (łąki w okolicach Chrzastowic, łągi nad Bystrzycą, Przełomowa Dolina Nysy) i z U1 na XX (Wzgórza Kunowskie),

Zarastanie przez drzewa i krzewy

Wskaźnik ten w przypadku 11 z 27 obszarów (40,7%) został oceniony na FV, pięciu (18,5%) – U1, a 11 (40,7%) – XX. Miały miejsce zmiany oceny z FV na XX (łąki w okolicach Chrzastowic, łągi nad Bystrzycą, Przełomowa Dolina Nysy, Wzgórza Kunowskie).

3. Stan i zmiany w czasie poszczególnych aktualnych oddziaływań dla gatunku na obszarach

Największą grupę oddziaływań stanowiły te związane z użytkowaniem kośnym łąk, będących siedliskiem modraszka telejusa (A03, A03.01, A03.02, A03.03), o zróżnicowanym natężeniu. W większości przypadków był to wpływ negatywny, a wyłącznie negatywny w przypadku A03.01 (intensywne koszenie lub intensyfikacja). Koszenie może powodować bezpośrednią śmiertelność gąsienic i/albo redukcję dostępu do bazy roślin żywicielskich/nektarodajnych. Z kolei nieintensywne koszenie (A03.02) miało mieć według ekspertów wpływ w większości pozytywny. W przypadku szeregu obszarów wskazywano na zachodzące procesy sukcesji (K02, K02.01), czyli postępujące zarastanie siedlisk przez drzewa i krzewy oraz ekspansję bylin, w tym nierodzimych gatunków zaborczych wskazywanych w przypadku sześciu stanowisk. Miało to niewątpliwie związek z oddziaływaniem A03.03 (zaniechanie/brak koszenia) również wymienianym. Zaniechanie koszenia jest w perspektywie

długoterminowej zawsze oddziaływaniem negatywnym, choć w krótkim terminie może przynieść znaczącą poprawę, szczególnie w przypadku powierzchni wcześniej intensywniej użytkowanych. W porównaniu z 2014 rokiem struktura oddziaływań nie uległa istotnym zmianom, choć oddziaływania związane z intensyfikacją użytkowania lub też sukcesją wydają się nieco przybierać na sile.

4. Stan i zmiany w czasie w zakresie i intensywności poszczególnych przewidywanych zagrożeń dla gatunku na obszarach

Najczęściej wymienianym zagrożeniem okazała się ewolucja biocenotyczna - zarastanie siedlisk (K02, K02.01) oraz zaniechanie/brak koszenia (A03.03) po 13 przypadków). Druga grupa zagrożeń dotyczyła ewentualnej zmiany sposobu użytkowania terenu, intensyfikacji koszenia /wypasu, koszenia w nieodpowiednim czasie, czy pozostawianie nieskoszonego siana na powierzchni (A02, A03, A03.01, A04). A04.01.01, A04.03). W poprzednim etapie prac najistotniejsze zagrożenia pokrywały się z podawanymi obecnie (zarastanie siedlisk na skutek braku użytkowania lub nieodpowiednie użytkowanie). Skala zagrożeń obiema grupami czynników wydaje się przybierać na sile.

II.A.2. Stan ochrony i jego parametry w regionie biogeograficznym kontynentalnym na obszarach Natura 2000

1. Stan i zmiany w czasie parametru populacji na obszarach

Pięć z 27 obszarów (18,5%) otrzymało ocenę FV, pięć (18,5%) – U1, osiem (29,6%) – U2, a dziewięć (33,3%) - XX. W stosunku do poprzedniego badania poprawa oceny nastąpiła w przypadku jednego obszaru z U2 na U1 (Komaszyce), a pogorszenie w przypadku czterech obszarów z FV na U2 (Dolina Widawy), z U1 na U2 (Modraczki koło Opoczki, Mrowle Łąki, Torfowisko Sobowice). Ponadto w czterech przypadkach nastąpiła zmiana oceny z U2 na XX (Karkonosze, Przełomowa Dolina Nysy, Łęgi nad Bystrzycą, Łąki w okolicach Chrząstowic) oraz w jednym z XX na U2 (Góry Opawskie). W przypadku 13 z 23 porównywanych obszarów (56,5%) zmian w ocenie nie odnotowano w stosunku do badania z 2014 r.

2. Stan i zmiany w czasie parametru siedliska gatunku na obszarach

Sześć z 27 obszarów (22,2%) otrzymało ocenę FV, 10 (37%) – U1, trzy (11,1%) – U2, a osiem (29,6%) - XX. W stosunku do poprzedniego badania poprawa oceny nie nastąpiła w przypadku żadnego obszaru natomiast pogorszenie w przypadku dwóch obszarów z FV na U1 (Dolina Widawy) i z U1 na U2 (Torfowisko Sobowice). Ponadto nastąpiły zmiany oceny z FV na XX (Przełomowa Dolina Nysy, Łęgi nad Bystrzycą), z U1 na XX (Łąki w okolicach Chrząstowic) oraz z XX na U1 (Góry Opawskie). W przypadku 16 z 23 porównywanych obszarów (69,6%) zmian w ocenie nie odnotowano w stosunku do badania z 2014 r..

3. Stan i zmiany w czasie parametru perspektyw ochrony gatunku na obszarach

Sześć z 27 obszarów (22,2%) otrzymało ocenę FV, dziesięć (37%) – U1, trzy (11,1%) – U2, a osiem (29,6%) - XX. W stosunku do poprzedniego badania poprawa oceny nastąpiła w przypadku dwóch obszarów: z U2 na U1 (Komaszyce) i U1 na FV w przypadku Torfowisko Sobowice. Pogorszenie ocen dotyczyło czterech obszarów z FV na U1 (Dolina Widawy i Mrowle Łąki), z U1 na U2 (Dębnicko-Tyniecki Obszar Łąkowy i Łąki w okolicach Karłowic). Ponadto w czterech przypadkach nastąpiła zmiana oceny na XX (Karkonosze, Przełomowa Dolina Nysy, Łęgi nad Bystrzycą, Łąki w okolicach Chrząstowic) oraz w jednym z XX na U1 (Góry Opawskie). W przypadku 11 z 23 porównywanych obszarów zmian w ocenie nie odnotowano w stosunku do badania z 2014 r..

4. Stan ochrony gatunku i jego zmiany w czasie na obszarach

Dwa (7,4%) z 27 obszarów otrzymało ocenę FV, siedem (25,9%) – U1, dziesięć (37%) – U2, a osiem (29,6%) - XX. W stosunku do poprzedniego badania poprawa oceny nastąpiła w przypadku jednego obszaru z U2 na U1 (Komaszyce), a pogorszenie w przypadku czterech obszarów z FV na U2 (Dolina Widawy), z U1 na U2 (Modraczki koło Opoczki, Mrowle łąki, Torfowisko Sobowice). Ponadto w czterech przypadkach nastąpiła zmiana oceny na XX (Karkonosze, Przełomowa Dolina Nysy, łągi nad Bystrzycą, łąki w okolicach Chrzastowic) oraz w dwóch z XX na U2 (Góry Opawskie i Dębnicko-Tyniecki Obszar łąkowy). W przypadku 13 z 23 porównywanych obszarów (56,5%) zmian w ocenie nie odnotowano w stosunku do badania z 2014 r.

III.B. POZOSTAŁE TABELY DOTYCZĄCE OBSZARÓW NATURA 2000

Tab. 7. Oceny: stanu ochrony i jego parametrów na poszczególnych obszarach Natura 2000 w regionie biogeograficznym kontynentalnym dla gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleiუს - monitoring skończony

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Liczba stanowisk w obszarze Natura 2000			Województwo ew. kraina geograficzna	OCENY gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleiუს</u> na poszczególnych obszarach Natura 2000											
			Poprzednio		Teraz		Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
			2011	2014	2018		2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018
1.	PLC140001	Puszcza Kampinowska	1	1	1	mazowieckie	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
2.	PLH020006	Karkonosze		1	1	dolnośląskie		U2	XX		U1	XX		U1	XX		U2	XX
3.	PLH020036	Dolina Widawy		1	1	dolnośląskie		FV	U2		FV	U1		FV	U1		FV	U2
4.	PLH020066	Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej		1	1	dolnośląskie		U2	XX		FV	XX		FV	XX		U2	XX
5.	PLH020094	Modraszki koło Opoczki		1	1	dolnośląskie		U1	U2		U1	U1		U1	U1		U1	U2
6.	PLH020103	Łęgi nad Bystrzycą	1	1	1	dolnośląskie	XX	U2	XX	FV	FV	XX	XX	FV	XX	XX	U2	XX
7.	PLH060013	Ostoja Poleska		1	1	lubelskie		XX	XX		XX	XX		XX	XX		XX	XX
8.	PLH060024	Torfowisko Sobowice	1	1	1	lubelskie	U1	U1	U2	U1	U1	U2	U1	U1	FV	U1	U1	U2
9.	PLH060025	Dolina Sieniochy		1	1	lubelskie		XX	XX		XX	XX		XX	XX		XX	XX
10.	PLH060040	Dolina Łętowni		1	1	lubelskie		XX	XX		XX	XX		XX	XX		XX	XX
11.	PLH060063	Komaszyce		1	1	lubelskie		U2	U1		U1	U1		U2	U1		U2	U1
12.	PLH100028	Polany Puszczy Bolimowskiej		1	1	łódzkie		FV	FV		FV	FV		FV	FV		FV	FV
13.	PLH120065	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy		2	2	małopolskie		XX	XX		U1	U1		U1	U2		XX	U2

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Liczba stanowisk w obszarze Natura 2000			Województwo ew. kraina geograficzna	OCENY gatunku <i>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</i> na poszczególnych obszarach Natura 2000											
			Poprzednio		Teraz		Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
			2011	2014	2018		2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018
14.	PLH140001	Ostoja Bagno Całowanie		1	1	mazowieckie		FV	FV		U1	U1		U2	U2		U2	U2
15.	PLH140011	Ostoja Nadbużańska		-	1	mazowieckie		-	U1		-	U1		-	FV		-	U1
16.	PLH140050	Łąki Ostrówieckie	1	1	1	mazowieckie	U1	U1	U1	FV	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
17.	PLH160007	Góry Opawskie		1	1	opolskie		XX	U2		XX	U1		XX	U1		XX	U2
18.	PLH160010	Łąki w okolicach Chrząstowic		2	2	opolskie		U2	XX		U1	XX		U1	XX		U2	XX
19.	PLH160012	Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą		1	1	opolskie		U2	U2		U2	U2		U1	U2		U2	U2
20.	PLH180012	Ostoja Przemyska		-	1	podkarpackie		-	U1		-	FV		-	FV		-	U1
21.	PLH180020	Dolina Dolnego Sanu		1	1	podkarpackie		XX	XX		XX	XX		XX	XX		XX	XX
22.	PLH180030	Wiśtok Środkowy z Dopływami		1	1	podkarpackie		U1	U1		FV	FV		FV	FV		U1	U1
23.	PLH180043	Mrowle Łąki		1	1	podkarpackie		U1	U2		U1	U1		FV	U1		U1	U2
24.	PLH200010	Ostoja w Dolinie Górnej Narwi		-	1	podlaskie		-	U2		-	U2		-	U1		-	U2
25.	PLH240043	Łąki w Sławkowie		-	1	śląskie		-	U2		-	U1		-	U1		-	U2
26.	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka		1	1	świętokrzyskie		FV	FV		U1	U1		U1	U1		U1	U1

Lp.	KOD OBSZARU Natura 2000	Nazwa obszaru Natura 2000	Liczba stanowisk w obszarze Natura 2000			Województwo ew. kraina geograficzna	OCENY gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u> na poszczególnych obszarach Natura 2000											
			Poprzednio		Teraz		Populacja			Siedlisko gatunku			Perspektywy ochrony			Stan ochrony (ocena ogólna)		
			2011	2014	2018		2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018	2011	2014	2018
27.	PLH260039	Wzgórza Kunowskie		1	1	świętokrzyskie		FV	FV		FV	FV		U1	U1		U1	U1
						FV	1	6	5	3	8	6	1	7	6	1	3	2
						U1	2	5	5	1	9	10	2	9	10	2	7	7
						U2	-	6	8	-	1	3	-	2	3	-	7	10
						XX	1	6	9	-	5	8	1	5	8	1	6	8
						Suma obszarów	4	23	27	4	23	27	4	23	27	4	23	27

Uwagi: W roku 2014 badano stanowiska położone na terenie 23 obszarów Natura 2000, w 2018 badano liczbę obszarów z monitorowanymi stanowiskami wzrosła do 27.

* Brak oceny oznacza, że w obszarze Natura 2000 nie badano stanowisk w danym sezonie monitoringowym

Wyróżnienie różnic w ocenach: Kolorem pomarańczowym wyróżniono zmianę oceny z wyższej na niższą, zielonym – z niższej na wyższą, a szarym - zmianę z określonej oceny na stan nieznaną lub na odwrót (wyróżniono zmiany dotyczące dwóch ostatnich etapów prac). Kolorem niebieskim zaznaczono oceny bez zmian we wszystkich trzech etapach prac.

Inne uwagi: Brak

4. Sprawozdanie z monitoringu modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius – oba regiony

IV. PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

Tab. 10. Lista gatunków obcych stwierdzonych łącznie na stanowiskach w trakcie monitoringu gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius monitoring **skończony**

L.p	Oceniony Obszar Natura 2000*	Id stanowiska	Stanowisko gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u> **	Obserwowane GATUNKI OBCE***				
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio		Teraz
						2011	2014	2018
Rośliny								
1.		5171	Bolesławiec	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton		+	+
2.		5171	Bolesławiec	Rudbekia naga	Rudbeckia laciniata L.		+	+
3.	łąki w okolicach Chrzęstowic	5320	Chrzęstowice	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
4.	łąki w okolicach Chrzęstowic	5320	Chrzęstowice	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton			+
5.		5357	Chrzelice	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
6.		5357	Chrzelice	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton			+
7.		5357	Chrzelice	Tawuła kutnerowata	Spiraea tomentosa L.			+
8.	Ostoja Nadbużańska	11086	Drohiczyn - Ruska Strona	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
9.	Karkonosze	5905	Jarkowice	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton		+	+
10.	łąki w okolicach Chrzęstowic	4270	Jarnołtówek	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.	+	+	+
11.	łąki w okolicach Chrzęstowic	4270	Jarnołtówek	Rdestowiec sachaliński	Reynoutria sachalinensis (F. Schmidt) Nakai			+
12.	Komaszyce	4469	Komaszyce	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
13.	Ostoja Przemyska	11110	Kopystanka	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
14.	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	3482	Kraków I (łąka 43)	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.		+	+
15.	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	3482	Kraków I (łąka 43)	Nawłóć późna	Solidago gigantea Aiton			+
16.	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	3481	Kraków II (łąka 71)	Nawłóć kanadyjska	Solidago canadensis L.		+	+

L.p	Oceniony Obszar Natura 2000*	Id stanowiska	Stanowisko gatunku <u>modraszek telejius</u> <u>Phengaris (Maculinea)</u> <u>telejius</u> **	Obserwowane GATUNKI OBCE***				
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio		Teraz
						2011	2014	2018
17.	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	3481	Kraków II (łąka 71)	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton			+
18.	Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą	5323	Kuźnica Katowska	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
19.	Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą	5323	Kuźnica Katowska	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton			+
20.	Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą	5323	Kuźnica Katowska	Nawłoc wąskolistna	Solidago graminifolia (L.) Elliott			+
21.	Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą	5323	Kuźnica Katowska	Rudbekia naga	Rudbeckia laciniata L.			+
22.	Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą	5323	Kuźnica Katowska	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.			+
23.	Mrowle łąki	5176	Lipie	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton		+	+
24.	Modraszki koło Opoczki	5786	Opoczka	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton		+	+
25.	Modraszki koło Opoczki	5786	Opoczka	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.		+	+
26.	Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej	5488	Osiek Łużycki	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
27.	Łąki Ostrówieckie	4404	Ostrówiec	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton	+	+	+
28.		5300	Piotrowice	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton			+
29.	Ostoja Bagno Całowanie	4406	Podbiel	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton	+	-	+
30.	Dolina Widawy	5190	Prężyce	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
31.	Wzgórza Kunowskie	5366	Rudka	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.		+	+
32.	Wzgórza Kunowskie	5366	Rudka	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton			+
33.	Wzgórza Kunowskie	5366	Rudka	Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist			+
34.	Wzgórza Kunowskie	5366	Rudka	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.			+
35.		5382	Skarżysko Kościelne	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
36.	Łąki w Sławkowie	11148	Sławków	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
37.	Łąki w Sławkowie	11148	Sławków	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton			+
38.	Torfowisko Sobowice	4411	Torfowisko Sobowice	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.		+	+
39.	Torfowisko Sobowice	4411	Torfowisko Sobowice	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.		+	
40.	Puszcza Kampinoska	5334	Truskaw	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.	+	+	+
41.	Puszcza Kampinoska	5334	Truskaw	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton		+	+

L.p	Oceniony Obszar Natura 2000*	Id stanowiska	Stanowisko gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) telejus</u> **	Obserwowane GATUNKI OBCE***				
				Nazwa polska	Nazwa łacińska	Poprzednio		Teraz
						2011	2014	2018
42.		5324	Trzciano	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton		+	+
43.		4434	Trzebyczka	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.	+	+	+
44.	Wisłok Środkowy z Doptywami	4083	Ustrobna - Bratkówka	Aronia czarna	Aronia melanocarpa (Michx.) Elliot			+
45.	Wisłok Środkowy z Doptywami	4083	Ustrobna - Bratkówka	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton		+	+
46.		4084	Widacz	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle		+	+
47.	Góry Opawskie	4274	Wieszczynna	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
48.	Góry Opawskie	4274	Wieszczynna	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton			+
49.	Góry Opawskie	4274	Wieszczynna	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle			+
50.		4447	Włodawka	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.		+	
51.		4349	Wólka	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.	+	+	+
52.		4437	Wrocław - Opatowice	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.	+	+	
53.	Łęgi nad Bystrzycą	3886	Wrocław - Ratyń	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.		+	+
54.	Łęgi nad Bystrzycą	3886	Wrocław - Ratyń	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton			+
55.	Dolina Dolnego Sanu	4468	Zaleszany	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.			+
56.	Zwierzęta							
57.		5301	Piotrowice	Biedronka azjatycka	Harmonia axyridis (Pallas, 1773)			+

* Brak wpisanego obszaru oznacza, że stanowisko jest położone poza siecią Natura 2000.

** Wytłuszczonym drukiem zaznaczono stanowiska badane w monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych PMŚ po raz pierwszy w 2018 r.

*** Obecność gatunku obcego zaznaczono, jako „+”, a jego nie stwierdzenie w danym sezonie, jako „-”. Brak wpisu oznacza, że stanowisko nie było w ogóle badane w danym sezonie monitoringowym.

Tab. 10A. Porównanie stwierdzonych gatunków obcych na stanowiskach gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) telejus z poprzednimi latami

L.p.	STWIERDZONE		Liczba stanowisk		
	GATUNKI OBCE NA STANOWISKACH GATUNKU <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) telejus</u>		Poprzednio		Teraz
	Nazwa polska	Nazwa łacińska	2011	2014	2018
Rośliny					
1.	Aronia czarna	Aronia melanocarpa (Michx.) Elliot		-	1
2.	Nawłoc kanadyjska	Solidago canadensis L.		11	19
3.	Nawłoc późna	Solidago gigantea Aiton		8	19

4.	Nawłoc wąskolistna	Solidago graminifolia (L.) Elliott		-	1
5.	Niecierpek drobnokwiatowy	Impatiens parviflora DC.		1	-
6.	Niecierpek gruczołowaty	Impatiens glandulifera Royle		1	2
7.	Przymiotno kanadyjskie	Conyza canadensis (L.) Cronquist		-	1
8.	Rdestowiec japoński	Reynoutria japonica Houtt.		2	2
9.	Rdestowiec sachaliński	Reynoutria sachalinensis (F. Schmidt) Nakai		-	1
10.	Rudbekia naga	Rudbeckia laciniata L.		1	2
11.	Tawuła kutnerowata	Spiraea tomentosa L.		-	1
12.	Uczep amerykański	Bidens frondosa L.		-	2
13.	Zwierzęta				
14.	Biedronka azjatycka	Harmonia axyridis (Pallas, 1773)		-	1

PODSUMOWANIE INFORMACJI O STWIERDZONYCH GATUNKACH OBCYCH

Na stanowiskach występowania modraszka telejusa stwierdzono ogółem 13 gatunków obcych tj. 12 roślin i jedno zwierzę – biedronkę azjatycką. Zdecydowanie najczęściej wymieniane były inwazyjne gatunki nawłoci: nawłoc kanadyjska i nawłoc późna – po 19 stanowisk, z tendencją wzrostową. Pozostałe gatunki były wzmiankowane z pojedynczych stanowisk i wydają się mieć zdecydowanie mniejsze znaczenie.

V. UWAGI DO METODYKI I EWENTUALNE PROPOZYCJE ZMIAN NA PODSTAWIE PROWADZONYCH BADAŃ

Podobnie, jak w przypadku modraszka nausitous metodyka monitoringu gatunku, opisana w przewodniku i zastosowana w badania w 2018 r. jest odpowiednia i nie wymaga istotnych zmian. Należy rozważyć modyfikację oceny parametru Siedlisko: W przypadku rozległych stanowisk tj. liczących przynajmniej 2ha, a jednocześnie charakteryzujących się małym zagęszczeniem rośliny pokarmowej możliwe jest podniesienie oceny stanu siedliska w przypadku z U2 na U1 lub z U1 na FV w przypadku, gdy traktowany opcjonalnie wskaźnik dostępność mrówek gospodarzy został określony i oceniony na FV.

VI. SKUTECZNOŚĆ PODJĘTYCH DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ PROPOZYCJE DZIAŁAŃ OCHRONNYCH

Na zdecydowanej większości stanowisk nie prowadzi się żadnych działań ochronnych. Zaledwie w przypadku 10 stanowisk są prowadzone (lub planowane do prowadzenia) działania ukierunkowane na powstrzymanie sukcesji roślinnej (odkrzaczenie, usuwanie roślin zielnych, koszenie). Aczkolwiek w przypadku pewnych stanowisk (Włodawka), pomimo braku celowych działań ochronnych, ekstensywne użytkowanie kośne znacznych fragmentów łąk na stanowisku ogranicza ekspansję trzciny i krzewów, co wpływa korzystnie na stan siedliska gatunku. Poniżej przykłady stosowanych działań ochronnych i ocena ich skuteczności:

Chlebowo: W 2018 roku wykonano koszenia na kilku niewielkich powierzchniach w celu zachowania i sukcesji rośliny pokarmowej gąsienic krwiściągę lekarskiego. Jednak skuteczność zabiegu będzie można ocenić dopiero po kilku latach.

Kopystanka: Wykonywane w ramach zadań ochronnych dla rezerwatu działania (usuwanie drzew i krzewów, wykaszanie roślinności zielnej) są bardzo skuteczne.

Pikulawka: Na stanowisku i w jego sąsiedztwie prowadzone są działania ochronne, polegające na rotacyjnym koszeniu części łąk pod koniec września oraz na usuwaniu drzew i krzewów.

Truskaw: teren przeznaczony pod ochronę czynną, w latach 2012-2018 przeprowadzono wykaszanie i odkrzaczanie, które poprawiło jakość siedliska gatunku.

Trzcisko: W latach 2012-2013 w ramach projektu „Trwałe zachowanie zagrożonych siedlisk łąkowych i ich motyli w sieci Natura 2000 w południowo-zachodniej Polsce” prowadzono działania w postaci wykaszania roślinności i usuwania podrostów drzew oraz krzewów. W kolejnych latach na większości płatów roślinności łąkowej obserwowano wykaszanie, które ostatnio wydaje się być jednak zbyt intensywne, a w dodatku prowadzone w niekorzystnych dla modraszków terminach.

Proponowane działania ochronne to coroczne koszenie w optymalnym dla modraszka telejusza terminie, ew. koszenie rotacyjne, usuwanie drzew i krzewów, wykaszanie trzciny. Najlepsze byłoby skłonienie właścicieli terenu do takich działań w ramach dodatkowych dopłat rolno – środowiskowych.

VII. INNE UWAGI

Brak.

VIII. WYKONAWCY MONITORINGU

Tab. 11a. Eksperti lokalni badanych stanowisk gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) telejus wg obszarów Natura 2000 w regionie biogeograficznym **alpejskim** - monitoring **skończony**

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) telejus</u>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (<i>wykonawcy monitoringu</i>)**	
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio	teraz
						w roku 2014	w roku 2018
1.	PLH180001	Ostoja Magurska	podkarpackie	5255	Wilsznia - MPN	Łukasz Przybyłowicz	Łukasz Przybyłowicz

Tab. 11b. Eksperti lokalni badanych stanowisk gatunku modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius wg obszarów Natura 2000 w regionie biogeograficznym **kontynentalnym** - monitoring **skończony**

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (<i>wykonawcy monitoringu</i>)**		
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio		teraz
						w roku 2011	w roku 2014	w roku 2018
1.	PLH060025	Dolina Sieniochy	lubelskie	4432	Antoniówka	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk	Wiaczesław Michalczuk
2.			łódzkie	5166	Bolesławiec		Sławomir Pawlak	Sławomir Pawlak
3.	PLH260034	Ostoja Szaniecko-Solecka	świętokrzyskie	4455	Borzykowa	Mariusz Gwardjan	Mariusz Gwardjan	Mariusz Gwardjan
4.			lubuskie	5332	Chlebowo		Mariusz Mleczak	Mariusz Mleczak
5.	PLH160010	Łąki w okolicach Chrzęstowic	opolskie	5318	Chrzęstowice		Tomasz Blaik	Tomasz Blaik
6.			opolskie	5322	Chrzelice		Tomasz Blaik	Tomasz Blaik
7.	LH140011	Ostoja Nadbużańska	mazowieckie	11086	Drohiczyn - Ruska Strona			Bogdan Klejzerowicz
8.			małopolskie	4426	Drwinia	Łukasz Przybyłowicz	Łukasz Przybyłowicz	Łukasz Przybyłowicz
9.	PLH020006	Karkonosze	dolnośląskie	5813	Jarkowice		Adam Malkiewicz, Roman Rąpała	Adam Malkiewicz, Roman Rąpała
10.	PLH160010	Łąki w okolicach Chrzęstowic	opolskie	4268	Jarnołówce	Tomasz Blaik	Tomasz Blaik	Tomasz Blaik
11.			dolnośląskie	11158	Kamienna Góra			Adam Malkiewicz
12.	PLH060063	Komaszyce	lubelskie	4472	Komaszyce	Krzysztof Pałka	Krzysztof Pałka, Łukasz Dawidowicz	Krzysztof Pałka
13.	PLH180012	Ostoja Przemyska	podkarpackie	11111	Kopystanka			Adam Górnicki
14.			podlaskie	11096	Kosiorki za Ciechanowcem			Bogdan Klejzerowicz
15.	PLH120065	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	małopolskie	3483	Kraków I (łąka 43)	Joanna Kajzer- Bonk	Joanna Kajzer- Bonk	Joanna Kajzer-Bonk
16.	PLH120065	Dębnicko-Tyniecki obszar łąkowy	małopolskie	3484	Kraków II (łąka 71)	Joanna Kajzer- Bonk	Joanna Kajzer- Bonk	Joanna Kajzer-Bonk
17.	PLH160012	Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą	opolskie	5321	Kuźnica Katowska		Tomasz Blaik	Tomasz Blaik
18.	PLH180043	Mrowle Łąki	podkarpackie	5175	Lipie		Konrad Kata	Konrad Kata
19.			świętokrzyskie	4453	Międzylesie	Mariusz Gwardjan	Mariusz Gwardjan	Mariusz Gwardjan
20.	PLH020094	Modraszki koło Opoczki	dolnośląskie	5792	Opoczka		Adam Malkiewicz	Adam Malkiewicz

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2015-2018

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (wykonawcy monitoringu)**		
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio		teraz
						w roku 2011	w roku 2014	w roku 2018
21.	PLH020066	Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej	dolnośląskie	5489	Osiek Łużycki		Waldemar Bena	Waldemar Bena
22.	PLH140050	Łąki Ostrówieckie	mazowieckie	4404	Ostrówiec	Paweł Walkiewicz	Paweł Walkiewicz	Paweł Walkiewicz
23.	PLH060013	Ostoja Poleska	lubelskie	4471	Pikulawka	Krzysztof Pałka	Krzysztof Pałka, Łukasz Dawidowicz	Krzysztof Pałka
24.			dolnośląskie	5301	Piotrowice		Krzysztof Zając	Krzysztof Zając
25.	PLH140001	Ostoja Bagno Całowanie	mazowieckie	4406	Podbiel		Paweł Walkiewicz	Paweł Walkiewicz
26.	PLH100028	Polany Puszczy Bolimowskiej	łódzkie	5157	Polana Strożyska k. Skierniewic DC46		Stefan Sobczak	Stefan Sobczak, Tadeusz Kurzac
27.	PLH020036	Dolina Widawy	dolnośląskie	5189	Prężyce		Marcin Kadej i Dariusz Tarnawski	Marcin Kadej i Dariusz Tarnawski
28.	PLH260039	Wzgórza Kunowskie	świętokrzyskie	5366	Rudka		Marcin Kutera	Marcin Kutera
29.			świętokrzyskie	5382	Skarżysko Kościelne		Marcin Kutera	Mariusz Gwardjan
30.	PLH240043	Łąki w Sławkowie	śląskie	11081	Sławków			Tomasz Blaik
31.	PLH200010	Ostoja w Dolinie Górnej Narwi	podlaskie	11109	Surz			Krzysztof Deonizak, Marcin Sielezniew
32.	PLH060024	Torfowisko Sobowice	lubelskie	4409	Torfowisko Sobowice	Marek Hołowiński	Marek Hołowiński	Krzysztof Pałka, Arkadiusz Dębała
33.			mazowieckie	5408	Treblinka		Bogdan Klejzerowicz	Bogdan Klejzerowicz
34.	PLC140001	Puszcza Kampinoska	mazowieckie	5334	Truskaw	Dawid Marczak	Dawid Marczak	Dawid Marczak
35.			dolnośląskie	5270	Trzcianko		Adrian Smolis	Adrian Smolis
36.			śląskie	4402	Trzebyczka	Włodzimierz Nowakowski	Aleksandra Pępkowska-Król	Aleksandra Pępkowska-Król
37.	PLH180030	Wisłok Środkowy z Dopływami	podkarpackie	4081	Ustrobna - Bratkówka (gm. Wojaszówka, pow. Krosno, woj. Podkarpackie)	Roman Zamorski	Roman Zamorski	Roman Zamorski
38.			podkarpackie	4082	Widacz (gm. Miejsce Piastowe, pow. Krosno, woj. Podkarpackie)	Roman Zamorski	Roman Zamorski	Roman Zamorski
39.	PLH160007	Góry Opawskie	opolskie	4273	Wieszczynna	Tomasz Blaik	Tomasz Blaik	Tomasz Blaik
40.	PLH060040	Dolina Łętowni	lubelskie	4433	Władysławin	Wiacesław Michalczuk	Wiacesław Michalczuk	Wiacesław Michalczuk

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2015-2018

Lp.	Lokalizacja stanowiska gatunku <u>modraszek telejus Phengaris (Maculinea) teleius</u>			Id stanowiska	Nazwa stanowiska gatunku*	NAZWISKO EKSPERTA LOKALNEGO (wykonawcy monitoringu)**		
	KOD Obszaru Natura 2000	obszar Natura 2000 – nazwa	województwo kraina geograficzna			poprzednio		teraz
						w roku 2011	w roku 2014	w roku 2018
41.			lubelskie	4440	Włodawka	Marek Hołowiński	Marek Hołowiński	Krzysztof Pałka, Arkadiusz Dębała
42.			mazowieckie	4349	Wólka	Jan Dziekański, Marcin Sielezniew	Jan Dziekański, Marcin Sielezniew	Jan Dziekański, Izabela Dziekańska, Marcin Sielezniew
43.			dolnośląskie	4449	Wrocław - Opatowice	Adam Malkiewicz	Adam Malkiewicz	
44.	PLH020103	Łęgi nad Bystrzycą	dolnośląskie	3885	Wrocław - Ratyń	Radosław Stelmaszczyk, Adam Malkiewicz	Adam Malkiewicz	Adam Malkiewicz
45.	PLH180020	Dolina Dolnego Sanu	podkarpackie	4473	Zaleszany	Krzysztof Pałka	Krzysztof Pałka, Łukasz Dawidowicz	Krzysztof Pałka

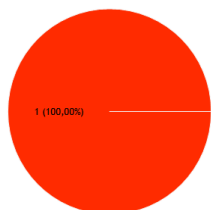
* Wytłuszczonym drukiem zaznaczono stanowiska badane w monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych PMŚ po raz pierwszy w roku 2018.

** Brak wykonawcy oznacza, że stanowisko nie było monitorowane w danym okresie prac.

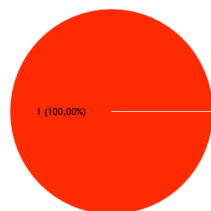
IX. SYNTETYCZNE PODSUMOWANIE WYNIKÓW MONITORINGU GATUNKU

REGION ALPEJSKI

Populacja 2018

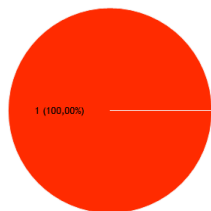

Populacja 2014

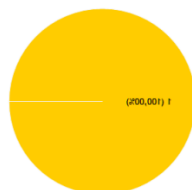

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan niezany

Siedlisko 2018

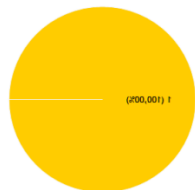

Siedlisko 2014

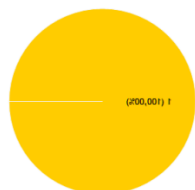

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Perspektywy ochrony 2018

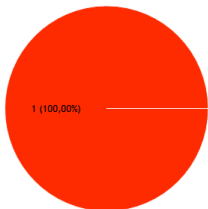

Perspektywy ochrony 2014

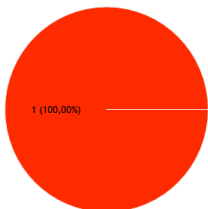

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadawalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Ocena ogólna 2018

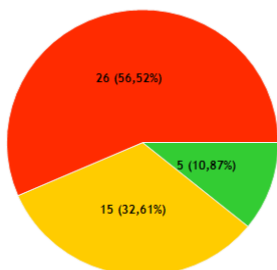
Ocena ogólna 2014

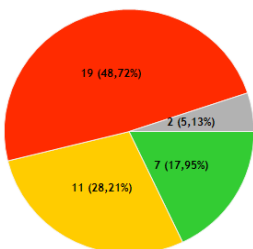
■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

REGION KONTYNETALNY

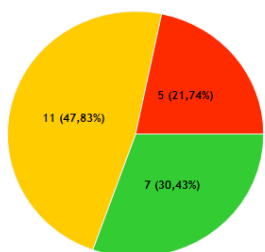
Populacja 2018

Populacja 2014

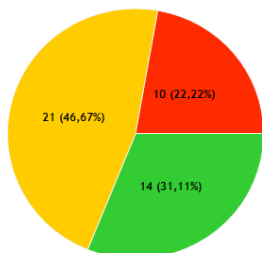

Populacja 2011

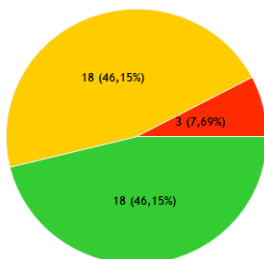

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

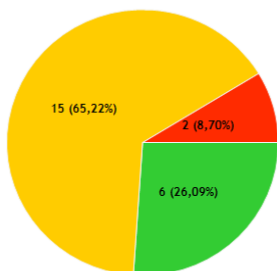
Siedlisko 2018

Siedlisko 2014

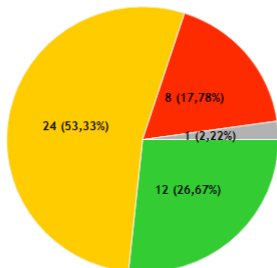

Siedlisko 2011

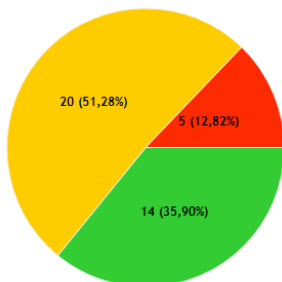

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

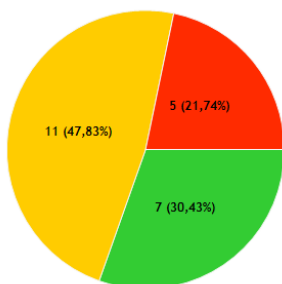
Perspektywy ochrony 2018

Perspektywy ochrony 2014

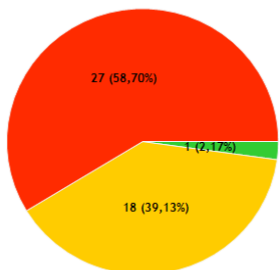

Perspektywy ochrony 2011

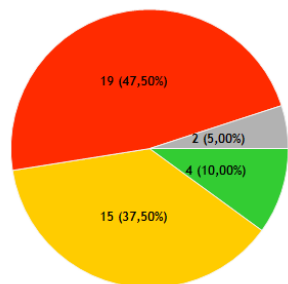

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

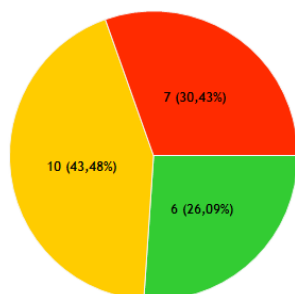
Ocena ogólna 2018

Ocena ogólna 2014

Ocena ogólna 2011

■ FV – stan właściwy ■ U1 – stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznan

Region alpejski

Populacja

Na jedynym badanym w regionie stanowisku stan populacji został określony jako zły (U2), podobnie jak w 2014 roku z uwagi na bardzo dużą izolację stanowiska. Liczebność jest stosunkowo wysoka (obe wskaźniki przy górnej granicy oceny U1).

W świetle wyników monitoringu stan populacji gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim należy ocenić jako nieznaną z uwagi na marginalne występowanie gatunku w regionie ALP

Siedlisko

Stan siedliska został określony, jako zły (U2) z uwagi na słabą bazę rośliny żywicielskiej. Poprzednio wskaźnik ten był charakteryzowany opisowo i oceniony na U1, a więc zmiana może mieć charakter pozorny.

W świetle wyników monitoringu stan siedliska gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim należy ocenić jako nieznaną z uwagi na marginalne występowanie gatunku w regionie ALP

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony zostały ocenione nieco ogólnie lepiej niż stan populacji (U1) – bez zmian w porównaniu z rokiem 2014. Jedynym stwierdzonym oddziaływaniem i przewidywanym zagrożeniem dla jedynego monitorowanego w regionie alpejskim stanowiska są procesy sukcesyjne, których wpływ był określony jako silny i negatywny, a więc tak samo jak w 2014 roku.

W świetle wyników monitoringu perspektywy ochrony gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim należy ocenić jako nieznaną z uwagi na marginalne występowanie gatunku w regionie ALP

Ocena ogólna

Ogólny stan ochrony jest i pozostaje zły (U2).

Z uwagi na marginalne występowanie modraszka telejusa w regionie alpejskim stan gatunku należy ocenić jedynie na poziomie regionu kontynentalnego

Region kontynentalny

Populacja

Gatunek w postaci dorosłej obserwowano na wszystkich stanowiskach za wyjątkiem dwóch. W przypadku Skarżyska Kościelnego doszło do zniszczenia siedliska gatunku, a w przypadku Jarnołówka przyczyny braku obserwacji nie są jasne. Stan populacji w przypadku większości stanowisk tj. 26 z 45 (57,8%) został oceniony jako zły U2, 14 (35,9%) - średni U1 i tylko 5 (11,1%) - dobry FV (Antonówka, Borzykowa, Rudka, Widacz, Władysławin). Zły stan populacji wiązał się przede wszystkim z niskimi liczebnościami gatunku. Izolacja stanowisk była bardzo zróżnicowana i wahała się do kilkudziesięciu metrów do ponad 50 km w przypadku stanowiska Suraż. Większość stanowisk tj. 24 z 45 (53,3%) była nieizolowana (FV). Bardzo duża izolacja (U2) cechuje tylko 3 stanowiska. W przypadku 11 z 30 stanowisk monitorowanych powtórnie (28,2%) nastąpiło pogorszenie stanu populacji z porównaniu z rokiem 2014 r. z U1 na U2 (Bolesławiec, Kraków II, Mrowle Łąki, Opoczka, Skarżysko Kościelne, Trzebyczka) lub z FV na U1 (Międzyziesie, Pikulawka, Polana strążyńska, Treblinka, Truskaw). Poprawę odnotowano zaledwie w przypadku czterech stanowisk (10,3%) z U2 na FV (Antonówka) , z U2 na U1 (Komaszyce) oraz z U1 na FV (Widacz, Władysławin). W przypadku większości stanowisk tj. 22 z 39 (56,4%) zmian nie odnotowano.

W świetle wyników monitoringu stan populacji gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym należy ocenić jako niezadowolający

Siedlisko

Stan siedlisk w przypadku prawie połowy stanowisk tj. 21 z 45 (46,7%) został oceniony jako niezadowolający U1. Ocenę właściwą FV otrzymało 14 stanowisk (31,1%), a 10 (22,2%) - złą U2. Słabiej ocenianymi wskaźnikami jakości siedliska była dostępność roślin żywicielskich oraz zarastanie ekspansywnymi bylinami. Tylko w przypadku dwóch z 39 stanowisk monitorowanych powtórnie (5,1%) nastąpiła poprawa oceny - z U1 na FV (Międzyziesie, Ostrówiec), zaś w przypadku aż 13 stanowisk pogorszenie o jeden stopień (12 stanowisk) lub o dwa (Wrocław Ratyń). W przypadku większości stanowisk (64,1%) zmian nie odnotowano.

W świetle wyników monitoringu stan siedlisk gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym należy ocenić jako niezadowolający

Perspektywy ochrony

Generalnie, perspektywy ochrony zostały ocenione ogólnie nieco lepiej niż stan populacji. W przypadku 24 stanowisk (53,3%) uznano je za niezadowolające U1, 14 (31,1%) - dobre FV, a 10 (22,2%) – złe U2. Ocenę niezadowolającą i złe wynikały głównie z obserwowanych zmian sukcesyjnych, nieodpowiedniego użytkowania lub też zniszczenia siedliska. Największą grupę oddziaływań (wymienionych w przypadku 31 z 45 stanowisk) stanowiły te związane z użytkowaniem kośnym łąk, będących siedliskiem modraszka telejusza, o zróżnicowanym natężeniu. Koszenie może powodować bezpośrednią śmiertelność gąsienic i/albo redukcję dostępu do bazy roślin żywicielskich/nektarodajnych. Z kolei nieintensywne koszenie może mieć według ekspertów wpływ w większości pozytywny. Najczęściej wymienianym zagrożeniem okazała się ewolucja biocenotyczna - zarastanie siedlisk oraz zaniechanie/brak koszenia (po 13 przypadków). Druga grupa zagrożeń dotyczyła ewentualnej zmiany sposobu użytkowania terenu, intensyfikacji koszenia /wypasu, koszenia w nieodpowiednim czasie, czy pozostawianie nieskoszonego siana na powierzchni. W porównaniu z 2014

rokiem struktura oddziaływań i zagrożeń nie uległa istotnym zmianom, choć oddziaływania związane z intensyfikacją użytkowania lub też sukcesją wydają się nieco przybierać na sile.

Tylko w przypadku trzech z 39 stanowisk monitorowanych powtórnie (7,7%) nastąpiła poprawa oceny z porównaniu z rokiem 2014 r. z tj. z U1 na FV (Torfowisko Sobowice – plany wprowadzeni ochrony czynnej; Władysławin - zwiększenie liczebności gatunku i brak istotnych zagrożeń) lub z U2 na U1 (Komaszyce - zwiększenie liczebności gatunku). Pogorszenie oceny z FV na U1 (Jarnołówki, Lipie, Osieck Łużycki, Prężyce, Trzcianko, Wrocław-Ratyń) lub z U1 na U2 (Chrzelice, Trzebyczka, Widach) miało miejsce ogółem w przypadku dziewięciu stanowisk (23,1%). Największą grupę tj. 27 z 39 (69,2%) stanowiły stanowiska, w przypadku których zmian perspektyw nie odnotowano.

W związku z tym perspektywy ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym proponuje się ocenić tylko jako niezadowolający

Ocena ogólna

Tylko w przypadku jednego stanowiska spośród 45 monitorowanych (2,2%) tj. Władysławina stan ochrony gatunku oceniono jako właściwy FV. W przypadku 17 (37,8%), był on niezadowolający U1, a 27 (60%) - zły U2, co było głównie konsekwencją złego stanu populacji. Tylko w przypadku trzech z 39 stanowisk monitorowanych powtórnie (7,7%) nastąpiła poprawa oceny z porównaniu z rokiem 2014 r. Były to: Antonówka, Komaszyce i Władysławin. W 11 przypadkach (28,2%) odnotowano pogorszenie oceny (zawsze o jeden stopień): Bolesławiec, Kraków II, Lipie, Mrowle Łąki, Opoczka, Skarżysko Kościelne, (z U1 na U2) Pikulawka, Polana strążyska, Treblinka, Truskaw, Trzebyczka, Widacz (z FV na U1). Największą grupę tj. 23 z 39 (59%) stanowiły stanowiska, dla których zmian ogólnej oceny stanu ochrony nie odnotowano

W świetle wyników monitoringu stan gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym należałoby ocenić jako niezadowolający. Modraszek telejus wciąż występuje na licznych stanowiskach w Polsce, choć nierzadko pojawia się w niezbyt dużych zagęszczeniach, co przekłada się na nisko ocenę. Trzeba pamiętać, że waloryzacja ma charakter prowizoryczny i niekoniecznie musi ona odpowiadać rzeczywistemu statusowi, szczególnie, że niektóre stanowiska z racji naturalnych uwarunkowań charakteryzują się niskimi liczebnościami gatunku.